

Het Kanaal

Gaea Schoeters | William Shakespeare

Voor allen die wanhopen
en voor jou, gheselle mijn:

“This above all:
to thine own self be true.”

(Shakespeare, *Hamlet*)

Het Kanaal

Gaea Schoeters | William Shakespeare

Uitgeverij Kartonnen Dozen

© tekst: Gaea Schoeters, 2017
Uitgeverij Kartonnen Dozen, Antwerpen
www.kadolgbt.be

Alle sopraanteksten zijn van William Shakespeare.
De Engelse tekst, ook van zijn hand, komt uit
Sir Thomas More, de andere teksten zijn voorzien
van bronvermelding. De Nederlandse vertalingen zijn
van Gaea Schoeters.

Een productie van Antwerp Queer Arts Festival vzw,
Muziektheater Transparant, Operadagen Rotterdam,
vzw Perignem, Het Geluid Maastricht

Originele cast: Katelijne Verbeke, Adams Mensah,
Naomi Beeldens en Maarten Vandenbemden.
Première voorjaar 2017, in een regie
van Het Geluid Maastricht en scenografie van
Anneleen De Causmaecker.

Vormgeving: Trui Hanoulle let's fly
Coverfoto: Katelijne Verbeke en Adams Mensah
© foto: Koen Broos

Uitgegeven met productiesteun van het
Vlaams Fonds voor de Letteren

ISBN 9789490952228
D/2017/11.221/31

Een 90 minuten durende muziektheater-
voorstelling voor twee acteurs, sopraan & luit met
tekst van Gaea Schoeters & William Shakespeare,
en muziek van Annelies Van Parys

Personages

MARGARET
VLUCHTELING
SOPRAAN

Setting

Het Kanaal.

Op een strand nabij Calais maakt een vluchteling zich klaar om naar Engeland te zwemmen.

Aan de overkant, op de krijtrotsen bij Beachy Head, doolt Margaret – niet gekleed op een wandeling.

SOPRAAN :

Allez kom, spitst uw oren. Geen mens die dat
niet doet,
zodra Roddel weerklinkt. Daarvoor spreek ik te luid.
De wind is het paard dat mijn stem verder draagt
van Tokyo tot Wall Street, waar de beurs
't laatst sluit,
verkondig ik luidkeels hoe 't de wereld vergaat.
Laster lekt van mijn tong, ik lieg mij voort,
en vul in elke taal en woord voor woord,
elk mensenoer met fabels, grotesk en ongehoord.

Roddel is een fluit die uit vals hout is gesneden.
Jaloezie blaast haar aan, en zo eenvoudig is 't Haar
te bespelen, dat zelfs het klotjesvolk,
dat eeuwig malcontente monster met zijn ontelbare
hoofden, haar zoete klanken kan ontlokken.
Eén simpele verdachtmaking volstaat.

(Shakespeare, *Henry IV*)

I.

MARGARET :

50° 44' 15" Noorderbreedte, 0° 14' 51" Oosterlengte. Locatiebepaling is het begin van alles. Zelfs als je niet weet wie je bent, dan weet je toch tenminste waar. Weet je meteen ook waar je jezelf kan vinden. Hier bijvoorbeeld. Op Beachy Head. Uitstekende plek voor zelfreflectie. Een blik in de zeespiegel. 162 meter steken de kliffen boven de zee uit; het zijn de hoogste krijtrotsen van Engeland. Een slordige 70 miljoen jaar oud. Minstens. Gevormd tijdens het Krijt. Soms is het zo simpel. Tussen het Jura en het Paleogeen ligt het Krijt en in die tijd vormden zich de krijtrotsen. Onder de planten verschenen de bedektzadigen – de eerste bloemen. Ook de eerste zoogdieren kwamen kijken, terwijl er tegelijk nog dinosaurussen rondstruinden. Nietsvermoedend. Ze hadden geen idee van het *massacre* dat zou komen; wisten zij veel dat hun tijd zo goed als voorbij was. Kleine hersenen in een te groot lijf. Dat zat niet helemaal goed, met die hersenen en dat lijf. Bouwfoutje. Komt in de beste gezinnen voor.

VLUCHTELING :

Er zijn er die denken dat de zee hun geliefde is. Dat ze zich blind in haar armen kunnen storten en dat ze

hen zal omhelzen. Dat de golven elke slag van hun lichaam zullen beantwoorden en dat het water hen zal dragen. Alsof zwemmen een liefdesspel is. Er zijn er anderen die denken dat de zee hun vijand is. En dat ze haar moeten bevechten. Overwinnen. Alsof je water kan verslaan. Maar de zee glipt tussen je vingers door en met vechten win je geen oorlog. Al lang niet meer. Integendeel. Overleven doe je door de juiste vrienden te maken. En van hen niets te verwachten; dan houd je ze het langst. Want wie niets verwacht, is niet teleurgesteld door wat niet komt. Zo zie ik de zee. Als een goede vriend. Waarvan niets te verwachten valt. Ze is niet voor of tegen mij; het laat haar koud, of ik hier zwem of niet. En zelfs die kou valt al bij al nog mee. Het Kanaal is niet diep. Het water is hier in de zomer minstens 15 graden.

MARGARET :

60 meter. Dieper is het niet. Gemiddeld. En ocharme 33 km breed. Een watertje van niets, dat hele Kanaal. We horen het niet graag, maar eigenlijk is Engeland nauwelijks een eiland. Wie zijn kop onder water steekt, ziet meteen hoe het echt zit: Brexit of niet, we hangen vast aan het continent. Het enige wat ons scheidt, is een streepje smeltwater uit de laatste ijstijd. Daaronder zijn we één land. Gelukkig is er ruis om die waarheid weg te moffelen. Drukte. Maak het druk-druk-druk en je ziet niets anders meer. En het Kanaal is druk. Vreselijk druk. Een van

de drukste zeevaartroutes ter wereld. Meer dan 500 boten per dag passeren er door deze boerensloot. Levensgevaarlijk, dat gekrioel van tankers en containerschepen. Daarom hebben ze in de jaren '70 orde op zaken gesteld: wie naar het Noorden vaart, doet dat langs de Franse kust; wie Zuidwaarts keert, blijft aan Britse zijde. Een netjes gescheiden systeem: binair en ordelijk. Of/of. Zo hebben de Britten het graag. Ze hebben het toen wellicht niet beseft, maar ze hebben zich laten rollen: de regeling komt neer op rechts rijden. Continentaal verkeer in ons dierbare Kanaal. Tss, tss, tss. Dat zou Thatcher nooit hebben gepikt. Maar het werkt. Sindsdien zijn er nauwelijks nog ongelukken geweest, op een enkel botsinkje in de mist na. En dat met 500 schepen per dag. Geen wonder dat er 100 jaar geleden meer Kanaalzwemmers waren dan nu; tegenwoordig heeft zo'n overtocht meer weg van het oversteken van een snelweg dan van een eenzame heldentocht. Je mag al van geluk spreken als je niet overvaren wordt. Of als je ballen niet afvriezen, want al die boten trekken strepen ijswater achter zich aan. Jammer dat ik daar niet eerder aan gedacht heb. Dat was vast een pak goedkoper geweest.

VLUCHTELING :

De boten, dat is de miserie. Hun roer zuigt water uit de diepte naar de oppervlakte. In de witte strepen die ze als een bruidssluier achter zich aan trekken

is het koud. Ijskoud. Drie, vier graden. Elke boot die je kruist snijdt je de adem af. Niet dat mij dat deert. De bergrivier waarin ik leerde zwemmen was ook niet warm. Zelfs in de zomer niet. Al kreeg je de kans niet om het koud te krijgen in de stroming die daar zat. Het water raasde van de bergen naar beneden, luid bruisend, alsof de rivier met elke meter die ze viel aan woede won. Vergeleken daarmee is de Noordzee een mak lam. Maar is niet heel Europa dat? Handtam?

MARGARET :

162 meter. 70 miljoen jaar. CaCO_3 – calciumcarbonaat. Als kind was ik al gefascineerd door cijfers. Hoe hoog. Hoe oud. Waarvan gemaakt. Maar is materie wat echt telt? *Is matter all that matters?* Bij kliffen is materie onveranderlijk, die houden rotsvast vast aan wat ze zijn, maar is een mens zijn lijf? Of is wat wij in wezen zijn ons wezen? Zijn wij ons zijn? De hardware is eenvoudig: 23 paar chromosomen maken de mens. Dat is evenveel als Norwich doelpunten scoorde in het jaar dat ik verwekt werd – 't was niet bepaald het beste jaar. Ook mijn vader schoot ernaast. Het is het genotype van de zaadcel dat het geslacht van het kind bepaalt: de uitkomst van de eindspurt tussen team X en Y. Ik was een balletje op de lat. Eén X die een doelkans miste, waarna een Y zich binnenkopte. Helaas. Gemist. Vergist. *Blame your dad.*

VLUCHTELING :

We zwommen er allemaal. De jongens van ons dorp. Alleen de jongens, want ons gevecht met de rivier, dat was een mannenzaak. Een test van spierkracht en van moed. Een eindeloze worsteling van kracht tegen overmacht. Dag na dag troepten we samen op de oever: onze zongebruinde, blinkende lijven flitsten tussen de rotsen door en doken in het water. Een school spartelend testosteron. Jonge zalmen, klaar voor de strijd. Gelach, gegil, aanmoedigend geschreeuw. Want er viel altijd wel iets te bewijzen. Dat je van hoger durfde springen dan de rest. Of langer stroomopwaarts zwemmen kon. De jongens met de grootste mond sprongen het eerst. En van de hoogste rotsen. Een korte tuimeling, één brok gebalde lichaamskracht. Boven werd het stil – net als zij hielden we onze adem in. Dan zag je ze beneden bovenkomen, hun haren uit hun ogen schuddend tussen de witte koppen schuim. En vechten met het water. Een strijd aangaan die ze niet konden winnen, maar telkens met dezelfde overmoed verloren. Om toch als held de oever op te klimmen.

MARGARET :

23 paar chromosomen. 22 normale autosomen, één geslachtschromosoom. XY en niet XX. Ik heb het nooit goed kunnen vinden met mijn vaste vorm. Dus heb ik geprobeerd het beeld te zoeken dat verborgen

zat in wat mij was gegeven. Schilfer na schilfer heb ik mij uit mezelf gebeiteld. Om te ontdekken dat ook dat niet werkt. Omdat ik niet van steen ben, maar van vlees.

VLUCHTELING :

De kunst bestond erin te wachten. Te leren uit hun fouten en daar te springen waar de weerstand kleiner was. Je in de luwte te verschuilen, achter de rotsen, en hen het schuim te laten breken. Het water goed te lezen. En langzaam tegen de stroom in te zwemmen. Met niet meer kracht dan nodig, koppig maar gestaag, slag na slag. Het heeft geen zin je lichaam uit te putten in een frontale aanval; voor wie boven wil geraken, volstaat het net iets sneller te zijn dan de rivier. Ik won. Altijd. Althans in afstand. Toch was ik nooit de held. Want wie omhoog glijdt als een slang, wordt niet gezien.